

Computer Applications in Archaeology 1992

Letošnji kongres skupine CAA, ki že dolgo časa predstavlja nove računalniške, statistične, matematične in nasploh kvantitativne metode v arheologiji, je vsekakor uspel. Če so se sprva organizatorji bali slabega obiska, saj je bilo srečanje prvič izven Anglije, se je kaj kmalu izkazalo, da je bojazen odveč. Simpozija se je udeležilo več kot tristo udeležencev. In ne samo da so trumoma prišli Angleži, ki so ob domačinih bili najštevilčnejši, ampak so bili aktivno prisotni tudi strokovnjaki iz večine evropskih držav. Celo nekaj eksotično zanimivih Američanov in Azijcev se je udeleževalo arheoloških kvantifikacijskih orgij. Na tridnevnem kongresu, ki je od 27. do 29. marca potekal v prekrasnem okolju Univerze v Aarhusu na Danskem, smo slišali približno devetdeset prispevkov. Predavanja so potekala v treh paralelnih sekcijah z izjemo štirih uvodnih, ki so bila plenarna. Plenarno so predavali Henrik Jarl Hansen, Clive R. Orton, Evzen Neustupný in Kuzumasa Ozawa. Najprej je gospod Hansen spregovoril nekaj besed o izhodiščih za projekt EUARCH, ki pa ga bralci *Arhea* že poznate iz predstavitve v 13. številki. Predavanja Ortona pa so že tradicionalno izredno zanimiva. Profesor Orton se vedno znova sprašuje o smislu in ciljih kvantifikacije arheoloških podatkov, zato so njegova razmišljanja zanimiva tako za začetnike kot eksperte. Sledilo je predavanje Evzena Neustupnýja, ki pa je žal s svojim prispevkom uspaval celo dvorano. Kot zaključni prispevek začetne plenarne seje je sledil prispevek gospoda Ozawe iz Nippon Univerze z Japonske. Le ta pa, ki se le ljubiteljsko ukvarja z arheologijo, povzroča travme vsem nam, ki smo za to delo sicer plačani. Ozawa San (kot ga vsi na kongresu imenujejo) je lansko leto predstavil uporabo GIS v arheoloških raziskavah japonskih monumentalnih grobnic, letos pa prispevek o vizualizaciji arheološke pokrajine. Pokazal nam je rekonstrukcijo vasi Yoshinogari na otoku Kusu (če vam to kaj pomeni), pomembno pa je to, da je bila rekonstrukcija narejena računalniško in sicer kot video film. Vsako sličico filma z vsemi detajli je veliki računalnik računal in izrisoval dobrih 5 ur. Če upoštevamo, da je video trajal 15 sekund, je torej računalnik samo za izdelavo vseh slik potreboval kakih 75 dni. Kakorkoli že, na vprašanje, zakaj je opustil svoje lanskoletno delo na področju GIS v arheologiji, je Ozawa San odgovoril v polomljeni angleščini: *"This is only my hobby!"*

Sledilo je delo po treh paralelnih sekcijah. Ker mi praviloma ne uspeva, da bi bil na treh mestih hkrati, se boste

morali sprizniti s prikazom dogajanj, ki so mene osebno najbolj zanimala. Najprej GIS v arheologiji, čeprav ste jih morda v tej številki *Arhea* že sili. V primerjavi z lanskim letom, ko se je zdelo, da je bila večina predavanj na teoretični ravni, smo letos lahko videli mnogo praktičnih aplikacij. Čeprav so nekateri avtorji, kot Herbert Maschner iz Univerze v Santa Barbari (California), z GIS uspeli dokazati tisto, kar je očitno, smo le videli nekaj raziskav, ki dokazujejo, da je GIS med arheologi že sprejet. Zlasti so izstopali prikazi dosežkov integracije računalniških baz podatkov o arheoloških najdiščih za potrebe varovanja in upravljanja s kulturno dediščino, ki so jih za svoja področja dela podali Niel Lang za West Midlands v Angliji ter Glen Peterman in Gaetano Palumbo v Jordaniji. Hkrati je na vse nas naredila velik vtis cela vrsta kratkih in lepo koncipiranih aplikacij z jasnimi cilji in koncepti raziskav, kjer je GIS uporabljen kot orodje za raziskave prostorskih kontekstov arheoloških najdišč. Zanimiva so bila predavanja Cliva Rugglesa, ki je predstavil svoje astronomske raziskave najdišč na otoku Mull, in Dava Wheatlyja, ki je analiziral distribucijo neolitskih najdišč Wesssex.

Na žalost predavanj sekcij o statističnih analizah in arheoloških bazah podatkov nisem slišal, zato pa sem se tembolj veselil sekcije o uporabi računalnikov za obravnavo arheoloških izkopavanj. Tu je, ob sicer zanimivih prispevkih o izdelavi načrtov izkopavanj z CAD-CAM sistemi (Williem Beex, Grazia Semeraro, Thomas Urban in drugi), izstopal Dominique Powlesland. Dominique je znan angleški arheolog; uporabljal je računalnike na svojih izkopavanjih, še preden jih je večina nas imela v pisarnah. Hkrati ostaja Dominique trdno na zemlji in za vsako uporabo računalnika išče tehtne razloge - to so: povečanje učinkovitosti, hitrejše delo, nižja cena... Na simpozij je prišel takorekoč s terena in nam vsem prisotnim, povečini akademskim arheologom, še z zemljo za nohti in kljub preveseljačeni noči, predaval, da smo ga zares z veseljem poslušali. Skratka, odlično, konkretno in jasno predavanje o tem, zakaj se sploh uporabljajo računalniki na izkopavanjih.

Zelo pomemben je bil tudi sklop predavanj o geofizikalnih metodah v arheologiji, kjer so kot običajno, izstopali strokovnjaki Bradfordske Univerze iz Anglije. Letos smo prvič lahko poslušali tudi nekaj predavanj o avtomatizaciji publiciranja arheološke periodike.

Utrinki s simpozija

'Settlement Patterns between the Alps and the Black sea, 5th - 2nd millenium b.c.'
Verona-Lazise, 28. september - 3. november 1992

Ob resnem delu kongresa je potrebno poudariti tudi izredno dobro načrtovano družabno plat. Imeli smo celo vrsto neformalnih večerij. Višek je vsekakor bila večerja v Inštitutu za prazgodovinsko arheologijo v Moesgardu, predmestju Aarhusa. Nisem si mislil, da sicer prislovično hladni Skandinavci lahko pripravijo tako pristno veselico. Res je sicer, da se arheologe kaj lahko da zadovoljiti, če je le pijače dovolj, pa vendar je večerja v Inštitutu ponujala pravo mero domačnosti in galantnosti. Simpozij je skratka vsekakor uspel. Na vse dogajanje je padla le ena senca in sicer, da so se organizatorji kljub evropski orientiranosti odločili, da naslednje srečanje CAA 93 pripravijo spomladi v zakotnem mestecu v Staffordshiru imenovanem Stoke-on-Trent. Če potrebujete kake informacije, me prosim pokličite, mesteca pa nikar ne iščite na zemljevidu, ker ga ne boste našli.

Zoran Stančić

Na vzhodni obali Gardskega jezera, ki jo imenujejo tudi *'Riviera degli olivi'* in katera nedvomno pripada pokrajini Veneto, saj nas na to spominjajo številni krilati levi Sv. Marka, leži mestece Lazise - prizorišče letošnjega simpozija z naslovom *'Settlement patterns between the Alps and the Black sea 5th - 2nd millenium b.c.'* Mestece je poznano predvsem po romanski cerkvi 'San Nicolo' iz 12. stoletja - sicer je vzhodna obala Gardskega jezera, kakor nasploh pokrajina Veneto, posejana s številnimi romanskimi cerkvami - ter beneški carinarnici (Dogana Veneta) iz 16. stoletja. Grad in mestno obzidje je postavila družina Della Scala. Človeka, ki se znajde v Laziseju, preveva vtis brezčasnosti; mestece, ki je izjemno mirno, tiho in zaprto, spominja na zadušljivo in vase zagledano situacijo iz Mannove novele *'Smrt v Benetkah'*.

Gardsko jezero, ki se razprostira na površini tristoosedemdeset km², je prava mediteranska oaza sredi severne Italije. Milo podnebje, v katerem ne uspevajo le olive, temveč tudi mimoze, palme in agrumi - ter, če že podlegam stereotipnim predstavam - odlično vino, je združeno z naravnim okoljem molčečih gora. Jezero, ki je skorajda že morje, ter bogata kulturno-zgodovinska kulisa nudita idealne možnosti predvsem za turizem instantnega tipa ali zgolj za ugodno potepanje brez pravega smisla, čeprav je ta prostor vsekakor zelo privlačen tudi za bolj zahtevenega turista oz. ciljno natančneje orientirano publiko. Širše območje Gardskega jezera je bilo poseljeno že v času srednjega in mlajšega paleolitika, mezolitika, eneolitika ter bronaste in železne dobe. Rimljani so ga imenovali Benacus, med 11. in 12. stoletjem pa je mesto Garda dalo jezeru svoje ime.

W. Goethe si je nekoč izbral september za pohajkovanje ob Gardskem jezeru. Isti mesec so izbrali tudi organizatorji letošnjega simpozija - Università degli studi Milano in Museo civico di storia naturale Verona. Udeležba na simpoziju je bila zadovoljiva, sodelovali so arheologi iz kar dvanajstih držav, nekateri posamezniki (npr. B. Govedarica in B. Hänsel) pa iz opravičenih razlogov niso prišli. Glede na teritorialno zamejitev tematske usmeritve simpozija, ki se nanaša na prostor med Alpami in Črnim morjem, smo pogrešali udeležbo arheologov iz Hrvaške, ki po nekaterih informacijah sploh niso bili povabljeni. Zakaj je temu tako, lahko seveda le ugibamo.

Dogajanje se je pričelo odvijati 28. septembra s svečano otvoritvijo v beneški carinarnici iz 16. stoletja, ki je danes